Pekka Vuorinen

Eduskunnan suuri valiokunta
suv@eduskunta.fi

Viite: Lausuntopyynnöt 12.10.2021

E 97/2021 vp Valtioneuvoston selvitys: 55-valmiuspaketti tiedonanto - Valmiina 55:een: Vuoden 2030 ilmastotavoitteesta totta matkalla kohti ilmastoneutraaliutta

Rakennusteollisuus RT ry (RT) kiittää mahdollisuudesta lausua E 97/2021 vp Valtioneuvoston selvitykseen ”55-valmiuspaketti tiedonanto - Valmiina 55:een: Vuoden 2030 ilmastotavoitteesta totta matkalla kohti ilmastoneutraaliutta”. RT tässä vaiheessa keskittyy kahteen toimijoidensa kannalta merkityksellisempään Valtioneuvoston kirjelmään:

- U 48/2021 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston uudelleen laadituksi energiatehokkuusdirektiiviksi
- U 57/2021 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi hiilirajamekanismista (hiilirajamekanismi, CBAM).

U 48/2021 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston uudelleen laadituksi energiatehokkuusdirektiiviksi

Euroopan komissio antoi 14.7.2021 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston uudelleen laadituksi energiatehokkuusdirektiiviksi COM(2021) 558 final. Ehdotus on osa 55-valmiuspakettia. Ehdotuksessa on annettu yleiset puitteet ja toimenpiteet, joilla edistetään energiatehokkuutta ja varmistetaan energiatehokkuustavoitteiden saavuttaminen Euroopan unionissa. Ehdotuksen tavoitteena on linjata säännöt, joiden avulla toteutetaan ”energiatehokkuus ensin” -periaatetta kaikilla sektoreilla. Ehdotuksen tavoitteena on poistaa esteitä energiamarkkinoilta ja lisätä energian hankinnan ja käytön energiatehokkuutta. Ehdotuksessa säädetään myös indikatiivisista kansallisen tason energiatehokkuuspanoksista ja niiden asettamisesta vuodelle 2030.

RT toteaa, että ehdotus on yleissävyltään kannatettava paketti ja siinä on paljon hyviä asioita. RT nostaa esimerkkeinä esiin seuraavia kannatettavia ja edistettäviä kohtia:

- ”energiatehokkuus ensin” on lähtökohtana oikeaa ja sen keinoina kysyntäjousto, energian varastointi ja älykkäät ratkaisut
- julkisten rakennusten esimerkillinen rooli
- tietämyksen lisääminen ja kotitalouksille suunnattava yhden luukun asiointipiste
- energiatehokkuuden kansallinen rahasto, rahoitus ja tekninen apu.

RT toteaa lisähuomioinaan seuraavaa, joita on jo osin nostettu esille vaikutusten arvioinnissa ovat:

- ”energiatehokkuus ensin” -periaate tulisi huomioida myös muussa lainsäädännössä, joilla energiatehokkuuteen vaikutetaan. Määräyksistä tulisi poistaa helpotukset, joita joillekin teknologioille, materiaaleille tai toteutustavoille on annettu energiatehokkuudesta samalla tinkien. Tätä ei ole huomioitu vaikutusarvioinnissa.
- on syytä varoa, että resursseja ei käytetä byrokratiaan. Seuranta ja valvonta ovat tärkeitä, mutta hallinnollisen taakan määrä on tärkeätä pitää mahdollisimman pienenä. Tämä on hyvin esillä u-kirjeessä
- julkisten rakennusten esimerkillinen rooli ja siinä yhteydessä esitetty 3 %:n tavoite vuosittaisista korjauksista
    - tavoite tarkoittaa käytännössä suurta korjausrakentamisen määrää. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että siihen on varauduttava riittävällä osaajien määrän lisäämisellä. Tämä on huomioitu vaikutusarvioinnissa mutta sitä ei voi korostaa liikaa.
    - käytännön toimeenpano vaatii tarkempaa lainsäädäntöä. Hyvä kysymys on se, miten huomioidaan huonokuntoisten rakennusten purkaminen osana 3 %:n tavoitteen saavuttamista.

RT toteaa lopuksi, että Fit for 55 -pakettiin sisältyy samanaikaisesti paljon muitakin energiatehokkuutta edistäviä ja energiatehokkuustavoitteiden saavuttamista varmistavia osia. Viestinnältä ja lainsäädäntötyöltä vaaditaan hyvää koordinaatiota, jotta paketista muodostuu hyvä ja kannatettava ei päällekkäisyyttä sisältävä kokonaisuus. Esimerkiksi rakennusten energiatehokkuusdirektiivin revisiointiin liittyvät ehdotukset ovat vasta valmistelussa.

U 57/2021 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi hiilirajamekanismista (hiilirajamekanismi, CBAM).

RT näkee myönteisenä komission asetusluonnoksen hiilirajamekanismista (CBAM) keskeisenä mahdollisuutena ohjata hiilidioksidipäästöjä maailmanlaajuisesti ja samalla tasata hiilipäästöjen kustannuksia EU:n ja EU:n ulkopuolisten toimittajien välillä.

Osana eurooppalaista sementtiteollisuutta myös suomalainen sementtiteollisuus altistuu hiilivuodolle, joka pahenee EU:n lisätessä ilmastotavoitteitaan. CBAM on näin ollen välttämätön, jotta kolmansia maita voidaan kannustaa varmistamaan, että niiden tuottajat noudattavat samanlaisia hiilidioksidipäästöjen vähentämisvaatimuksia kuin EU:n tuottajille asetetut vaatimukset. Näin tuotteet olisivat ympäristönsuojelun tasoltaan vertailukelpoisia.

RT katsoo, että CBAM-asetusluonnosta on vielä parannettava, jotta hiilidioksidikustannukset voidaan tehokkaasti tasata EU:n ja EU:n ulkopuolisten toimittajien välillä. Erityisesti joitakin komission ehdotusten keskeisiä tekijöitä on parannettava seuraavasti:

- on varmistettava hiilidioksidikustannusten täysimääräinen tasaaminen heijastamalla tiukasti EU:n toimittajien hiilipäästöjen kustannuksia;
- on kehitettävä läpinäkyvä ja uskottava seuranta- ja raportointijärjestelmä sisäisten päästöjen mittaamiseksi ja kiertämisen välttämiseksi;
- on otettava huomioon epäsuorat päästöt (sähkö) ja liikenteen päästöt EU:n tuottajien hiilidioksidikustannusten rakennetta kuvastaen;
- on sisällytettävä EU:n vientiä varten ratkaisu, jolla vältetään tilanne, jossa CBAM johtaisi Euroopan teollisuuden vähäisempään pääsyyn vientimarkkinoille, mikä taasen vaikuttaisi negatiivisesti maailmanlaajuisiin hiilidioksidipäästöihin;
- tulee varmistaa, että CBAM otetaan käyttöön mahdollisimman pian, jotta voidaan lieventää hiilivuodon riskiä, joka kasvaa kasvavan tuonnin, tuontiliiketoiminnan muuttuvien mallien ja hiilidioksidihinnan jyrkän nousun paineessa.

RT katsoo lisäksi välttämättömäksi varmistaa, että CBAM tasoittaa tehokkaasti EU:n ja EU:n ulkopuolisten toimittajien välisiä hiilidioksidikustannuksia ennen kuin ilmaisjakoa poistetaan asteittain. CBAM:n olisi tultava voimaan etuajassa, eikä päästökauppajärjestelmän ilmaisjakoa pitäisi asteittain lakkauttaa ennen kuin CBAM tasaa hiilidioksidikustannukset. CBAM:n soveltamisalan olisi oltava riittävän laaja, jotta vältetään markkinoiden vääristyminen. CBAM:stä saatavilla tuloilla olisi tuettava energiaintensiivisen teollisuuden hiilestä irtautumista.

Kunnioittavasti

Rakennusteollisuus RT ry

Aleksi Randell
toimitusjohtaja